

Vår ref: TEA 24. august 2021

Høring – forslag til nye regler for reduksjon av uføreytelser fra folketrygden og offentlige og private tjenstepensjonsordninger mot arbeidsinntekt

Det vises til høring som nevnt ovenfor. Tekna støtter ingen av de tre foreslåtte alternativene til dagens regler. Tekna mener uføre må ha et fribeløp, og at et fribeløp på 0,1 G er for lavt. En kombinasjonsløsning med redusert avkortning og et fribeløp nærmere dagens nivå kan være en løsning vi kan gi tilslutning til.

Sysselsettingsutvalget foreslo at fribeløpet i folketrygdens uføretrygd på 0,4 G erstattes med halvert avkortning mot arbeidsinntekt opp til 1,2 G (1,0 G) i NOU 2021:2 (NOU 2019:7). Konsekvensen av en slik omlegging er at uføre mister muligheten til å ha noe inntekt ved siden av uføretrygden uten at uføretrygden blir redusert. I tillegg til sysselsettingsutvalgets forslag foreslås det nå et nytt alternativ der sysselsettingsutvalgets forslag om halvert avkortning opp til 1,2 G kombineres med et fribeløp på 0,1 G. Det legges også opp til at eventuelle endringer gjennomføres tilsvarende i offentlige og private tjenstepensjonsordninger.

Tekna støtter intensjonen om å gjøre det mer lønnsomt for uføre å utnytte eventuell restarbeidsevne. Vi mener dog fjerning av fribeløpet kan svekke insentivene til arbeidsforsøk. Någjeldende regler med fribeløp på 0,4 G gir bedre økonomisk uttelling for arbeidsinntekt opp til 0,8 G enn halvert avkortning. Statistikk for helt uføres inntekt ved siden av uføretrygden viser at om lag 19 pst. har inntekt inntil 1 G og at om lag 3 pst. har inntekt over 1 G, jf. NOU 2021:2 figur 10.14. Det er derfor nærliggende å legge til grunn at de aller fleste uføre som har inntekt ved siden av trygden vil komme dårligere ut økonomisk med sysselsettingsutvalgets forslag enn med dagens regler. Vi tror ikke det vil bidra til økt arbeidsinnsats.

For delvis uføre er situasjonen mer komplisert enn for helt uføre siden fribeløpet i tillegg fungerer som en buffer mot svingninger og utvikling i lønn for den arbeidsføre delen. Normal lønnsutvikling vil for mange være høyere enn reguleringen av det de kan tjene som delvis uføre. Dette medfører at uføretrygden gradvis avkortes over tid. Det er mulig å søke om ny fastsetting av inntekten uføre kan ha uten å få avkortning, men fribeløpet har redusert behovet for årlige søknader om dette.

Delvis uføre vil trolig komme bedre ut med fribeløp framfor halvert avkortning av inntekt utover inntekt før uførhet. Fjerning av fribeløpet kan gi insentiver til høyere uføregrad ved at delvis uførhet blir relativt mindre lønnsomt.

Tekna mener det må være et fribeløp for uføre og at 0,1 G er for lavt, jf. forslaget om halvert avkortning opp til 1,2 G og fribeløp på 0,1 G. En kombinasjonsløsning med redusert avkortning og et fribeløp nærmere dagens nivå kan være en løsning vil kan gi tilslutning til.

Avslutningsvis vil vi peke på en viktig problemstilling for delvis uføre med lave uføregrader. Ved f.eks. 20 pst. uføregrad vil det ikke utbetales uføretrygd fra folketrygden. De får derfor ikke noe fribeløp. Fravær av fribeløp og regelen om at uførepensjonen faller bort hvis arbeidsinntekten overstiger 80 pst. av tidligere inntekt, er svært krevende for mange. En helt marginal økning i arbeidsinntekt vil medføre tap av hele pensjonen. Vi mener det er behov for å se på endringer i regelverket som kan gi en rimelig buffer for delvis uføre med lave uførebrøker.

Med vennlig hilsen

Tekna – Teknisk-naturvitenskapelig forening

Line Henriette Holten
generalsekretær